



Ortaöğretimdeki Öğrencilerin Rekreatif Etkinliklere Katılımları ile Beden Eğitimi Dersine Yönelik Kaygıların İncelenmesi¹

Examination of Participation in Recreational Activities and Anxiety About Physical Education Lessons of High School Students

İrem Türkmen^a Fatih Yaşartürk,^b

^a Arş. Gör, Hitit Üniversitesi, Çorum
iremturkmen95@gmail.com

ORCID: 0000-0001-8643-4130

^b Doç. Dr., Bartın Üniversitesi, Bartın

fatihyasarturk@gmail.com

ORCID: 0000-0003-4934-101X

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Başvuru tarihi: 14.05.2021

Düzeltilme tarihi: 18.06.2021

Kabul tarihi: 24.06.2021

Anahtar Kelimeler:

Ortaöğretim öğrencileri;

rekreatif etkinlikler;

beden eğitimi dersine yönelik kaygı

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, ortaöğretimdeki öğrencilerin rekreatif etkinliklere katılımları ile beden eğitimi dersine yönelik kaygıların incelenmesidir. Araştırmanın evrenini Bartın merkez ilçesinde öğrenim gören 9578 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise basit rastgele örnekleme yöntemi ile seçilmiş, Anadolu, Meslek, Sağlık Meslek, Güzel Sanatlar, İmam Hatip Liselerinde öğrenim gören 484 kişi oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu, Barkoukis, Rodafinos, Koidou ve Tsorbatzoudis (2012) tarafından geliştirilen Kalemoglu Varol (2014) tarafından Türkçeye uyarlanan "Beden Eğitimi Sürekli Kaygı Ölçeği (BESKÖ)" kullanılmıştır. Verilerin analizinde frekans, yüzde dağılımı, t-Testi, ANOVA ve Pearson korelasyon testleri kullanılmıştır. Araştırma bulgularının, cinsiyet değişkenine göre t-Testi sonuçlarında BESKÖ bilişsel süreçler, somatik anksiyete ve endişe alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Yaş değişkenine göre yapılan korelasyon analizi sonuçlarında BESKÖ alt boyutlarından bilişsel süreçler ve endişe alt boyutlarında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Benzer şekilde aile geliri değişkenine göre yapılan korelasyon analizi sonuçlarında BESKÖ alt boyutlarında anlamlı ilişki tespit edilmemiştir. Ayrıca rekreatif etkinliklere günlük ayrılan süreye göre yapılan korelasyon analizi sonuçlarında BESKÖ alt boyutlarında düşük düzeyde ve negatif yönde bir ilişki tespit edilmiştir. Sınıf düzeyine göre yapılan ANOVA testi sonuçlarına göre BESKÖ bilişsel süreçler alt boyutunda 2 ile 3. sınıf arasında, somatik anksiyete alt boyutunda 2 ile 3. sınıf arasında ve endişe alt boyutunda 1 ile 3. sınıf arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Araştırmanın sonucunda lise öğrencilerinin yaş değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik kaygı düzeyleri arasında düşük düzeyde ve negatif yönde bir ilişki tespit edilmiştir. Bu yüzden ortaöğretim öğrencilerinin yaşı arttıkça beden eğitimi dersine yönelik kaygıları azalmaktadır, öğrenciler beden eğitimi dersine yönelik birikim ve tecrübe kazandıkça dersine yönelik kaygı düzeyleri de azalmaktadır.

ARTICLE INFO

Article history:

Received: 14.05.2021

Received in revised form: 18.06.2021

Accepted: 24.06.2021

Keywords:

High school students;

recreational activities;

anxiety about physical education lessons

ABSTRACT

The purpose of this work, examining participation in recreational activities and anxiety about physical education lessons of high school students. The area of this examination, is including the 9578 high school students of Bartın central district. The sampling of this work, selected with basic random sampling method with working total 484 students from various type of high school. In order to collect data for this examination, personel data form which prepared by researchers, Physical Education Trait Anxiety Scale (PETAS) developed by Barkoukis, Rodafinos, Koidou and Tsorbatzoudis in 2012 and adapted in Turkish Kalemoglu Varol in 2014. Analyzing of these datas, frequency, percentage distribution, T-Test, ANOVA (One-way Anova) and Pearson Correlation tests are used. According to result, meaningful differences are determined on anxiety back stages, somatic anxiety, PETAS cognitive processes, physical possibilities and activities back stages according to gender point, at T-Test results. According to age variable, meaningful differences are

¹ Bu çalışma, 2. Uluslararası Dünya Spor Bilimleri Araştırmaları Kongresinde sözel bildiri olarak sunulmuştur.



determined on PETAS cognitive processes, physical possibilities and activities back stages. In same way, according to family income variable, any difference not determined PETAS back stages on correlation analysis results. Also according to daily allocated time to recreational activities, negative and very low level of relationship is determined PETAS back stages on correlation analysis results. And according to ANOVA tests that we have made according to class level of students, meaningful differences are determined on PETAS cognitive processes between 2. and 3. classes. and meaningful differences are determined on somatic anxiety back stages between 2. and 3. classes and meaningful differences are determined on anxiety back stages between 2. and 3. classes. As a result of this work, according to variable of students age; negative and very low level of relationship is determined according to Anxiety of Physical Education and Sport Lessons. The reason of this, during the age of students increasing, the anxiety of this lessons on students are decreasing. The other mean is, when the students start to have experiences on the lessons, their anxiety starts to decrease.

Atıf Bilgisi / Reference Information

Türkmen, İ., Yaşartürk, F.. (2021). Ortaöğretimdeki Öğrencilerin Rekreatif Etkinliklere Katılımları ile Beden Eğitimi Dersine Yönelik Kaygılarının İncelenmesi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 7 (1), Yaz, s. 259-270.

1. Giriş

Günümüzde teknolojik ve bilimsel gelişmelerin, şehirleşme ve modernleşmenin etkisiyle ortaya çıkan yaşam stiline uyum sağlamak zorunda olmaktadır. İnsanların, harcadığı zamanın bir getirisi olan stres ve kaygının ortadan kaldırılması, ruhsal dengesini sağlayabilmeleri açısından büyük önem taşımaktadır. Bu sebeple bireyler serbest zamanını dolduracak rekreatif etkinliklere ihtiyaç duymaktadırlar. Ülkemizde ortaöğretimde öğrenim gören öğrencilerin sınav stresi, ergenliğin getirdiği psikolojik ve fiziksel değişimler, eğitim hayatında yaşadığı zorluklar ve çevresinde yaşadığı yeni tecrübelerden olumsuz olarak etkilenme durumu olmaktadır. Yapılan araştırmalarda ise ortaöğretimde öğrenim gören öğrencilerin, bu psikolojik sorunlarının aşılmasında serbest zamanlarda yapılan rekreatif etkinliklerin olumlu bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kaygı, korku, gerginlik, endişe gibi sübjektif olarak yaşanan bir duygudur ve kişiliğin bütünlüğünün tehdit edildiği herhangi bir halde ortaya çıkar (Marakoğlu vd, 2003). Bir başka tanımda ise kaygı bedensel düzeyde dengeyi bozacak tehlikelere karşı tepki ya da bozulan dengeyi tekrardan yenileme çabalarının başarısızlığa uğraması sonucu ortaya çıkabilecek bir haldir (Gürsoy, 2001; Gedik, 2015). Kaygının düzeyi ve süresi yaşa göre farklı düzeyde ve durumlarda görülmektedir (Alisinanoğlu ve Ulutaş, 2000).

Ergenlerdeki duygusal gelişim ve ilerleme konusunda dikkati çeken ilk hususun, duyguların yoğunluğundaki artış ve istikrarsızlık olduğunu söylemek mümkündür. Bu anlamda ergenlik çağındaki gençlerle ilgili yapılan alan araştırmalarında, ergenlerin duygusal problemlerinin; buldukları yaş gruplarına, okula devam edip etmemelerine, ailenin geliştirdiği tutumlarına, ergenlerin sahip oldukları kişisel zekalarına ve çevreleri tarafından kabul edilme oranlarına göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (Koç, 2004). Gençlerin ergenlikte yaşamakta oldukları bu gelişimlerin hızlı oluşu ve bu nedenle de kaygının artışı sıklıkla olan bir durumdur. Gençlerin bu süreçte geçiriyor oldukları kimlik arayışı kaygı düzeylerini arttırmakta ve yaşamlarını olumsuz yönde etkilemektedir (Özyürek ve Demiray, 2010). Gençlerde kaygı belirtilerine sık sık rastlanması, bu konunun anlaşılması ve ölçülmesinin gerekli olduğunu gündeme getirmiştir. Gençlerde olağan gelişimsel bir durum olan kaygı, şiddetli ya da yaygın olduğunda istenmeyen psikolojik sıkıntılara yol açarak, uyum bozucu hale gelmektedir (Özusta, 1995; Canbaz ve Sünter, 2015).

Rekreasyon, serbest zamanda genellikle eğlence amaçlı yapılan, spor, oyun, el sanatları, müzik, tiyatro, drama, hobiler, seyahat gibi bazı aktiviteleri içermektedir. Başka bir ifade ile rekreasyon, kişilerin boş zamanlarında, eğlence, dinlenme ve tatmin amaçlı gönüllü katıldıkları faaliyetlerdir (Hacıoğlu vd, 2003; Kaya, 2013). Ayrıca, rekreasyon kişilerin zorunlu uğraşları dışında kalan ve kullanma biçiminde tamamen özgür olduğu serbest zamanlarında, herkese göre değişen amaç ve yöntemlerle yapılan etkinlikleri ifade eder ve gelişmiş toplumlarda hedefe ulaştıracak bir araç olmaktan çıkıp, bir amaç halini alır (Kaya, 2013).

Gençlerin serbest zamanlarını değerlendirecek alanların olmayışı, onların ruhsal ve bedensel gelişimlerini olumsuz yönde etkileyebilecek alanlara kaymasına sebep olabilir. Türkiye'de çeşitli sıkıntı, buhran ve problemler yaşayan gençlerin büyük bir bölümü boş zamanlarında kendilerini oyalayıp eğlendirecek bir rekreasyon alışkanlığından yoksundurlar. Oysa rekreasyon; önleyici yönüyle, gençleri ileride yaşamaları ihtimal dahilinde olan sosyal hastalıklardan uzak tuttuğu gibi, koruyucu yönüyle onların ruh sağlığı ve dengesini koruyup, devam etmesini sağlar. Bu yüzden döngüsel yönüyle de çeşitli ihmal ve yanlış davranışlardan dolayı, beden ve ruhen çeşitli özür ve hastalıklara yakalanmış olanların tedavi ve rehabilitasyonunda son derece büyük rolü vardır (Özönder, 1988; Aslan ve Karaküçük, 1997; Yaşartürk, Bilgin ve Yaman, 2017). Son yıllarda tüm ülkelerde gençliğin bunalımlı ve kaygılı durumları, çeşitli zararlı etkinliklere girişmeleri, onların rekreasyon eğitimine daha fazla önem verilmesine sebep olmuştur (Tezcan, 1994; Aslan ve Karaküçük, 1997).

Bu araştırmalar doğrultusunda araştırmanın amacı ortaöğretimde öğrenim gören öğrencilerin rekreatif etkinliklere katılımları ile beden eğitimi dersine yönelik kaygı düzeylerinin incelenmesidir.

1. Yöntem

1.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmanın modeli, genel tarama modelidir. Genel tarama modelleri; “çok sayıda elemanlardan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir” (Karasar, 2017; Altunışık vd., 2007).

1.2. Evren ve Örneklem Grubu

Araştırmanın evreni 2018-2019 eğitim-öğretim yılında, Bartın'da bulunan liselerdeki 9578 öğrenciden oluşmaktadır. Örneklemi ise basit rastgele örnekleme yöntemi ile seçilmiş, 484 (292 kadın ve 192 erkek) lise öğrencisinden oluşmaktadır.

1.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Kişisel bilgi formunda katılımcılara yönelik cinsiyet, yaş, sınıf, lise türü, aile gelir düzeyi ve rekreatif etkinliklere ayrılan günlük süre gibi sorular yer almaktadır.

Beden Eğitimi Sürekli Kaygı Ölçeği (BESKÖ) Vassilis Barkoukis, Angelos Rodafinos, Eirini Koidou ve Haralambos Tsorbatzoudis (2012) tarafından geliştirilen ve lise öğrencilerinin beden eğitimi derslerindeki sürekli kaygı düzeylerini ölçmek amacıyla Kalemoglu Varol (2014) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Beden Eğitimi ve Sürekli Kaygı Ölçeği 18 madde ve “bilişsel süreçler, somatik anksiyete ve endişe” olmak üzere 3 alt boyuttan oluşan 5'li likert tipi ölçme aracıdır. Ölçekte yer alan tüm maddeler olumlu ifadelerden oluşmuştur ve yüksek puanlar yüksek kaygı seviyelerini ifade etmektedir. Kalemoglu Varol (2014) tarafından yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmasında Cronbach's Alpha değeri geneli için .94 olup üç alt boyutun ise “bilişsel süreçler .93, somatik anksiyete .97 ve endişe .98” olarak hesaplanmıştır. Bu çalışma kapsamında ise ölçeğin iç tutarlık katsayısı .93, ölçeğin alt boyutlarının iç tutarlık kat sayıları ise bilişsel süreçler .92, somatik anksiyete .94 ve endişe .94 olarak tespit edilmiştir.

1.4. Verilerin Analizi

Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 26.0 paket programı kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine yönelik yapılan Skewness-Kurtosis ve Kolmogorov-Smirnov testleri sonrası verilerin normal dağılım gösterdiği belirlendiği için parametrik testler kullanılmıştır. Verilerin analizinde frekans, yüzde dağılımı ve ortalama değerleri, bağımsız örneklem t-Testi, tek faktörlü varyans analizi ANOVA, Pearson Korelasyon analizleri kullanılmıştır. Varyansların eşitliği için hesaplanan anlamlılık değeri düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir (Büyüköztürk vd., 2016). Ayrıca, ölçeklerin güvenilirliklerinin tespit edilebilmesi için Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayıları hesaplanmıştır.



2. Bulgular

Araştırmanın bulgularında ortaöğretimdeki öğrencilerin öncelikle demografik bilgileri ve rekreatif etkinliklere katılımları tespit edilmiştir ve elde edilen bu bilgiler ile beden eğitimi dersine yönelik kaygıları arasındaki ilişki incelenmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Değişkenlere Göre Tanımlayıcı İstatistik Sonuçları

Değişkenler		N	%
Cinsiyet	Kadın	292	60,5
	Erkek	192	39,5
Lise türü	Anadolu	228	46,6
	Meslek	121	25,2
	Sağlık Meslek	63	13,6
	Güzel Sanatlar	38	7,8
	İmam Hatip	34	6,8
Sınıf	1	129	26,8
	2	167	34,4
	3	140	29,1
	4	48	9,7
	N	\bar{x}	SS
Yaş	484	15,46	1,11
Aile gelir düzeyi	484	3059,07 (TL)	1762,32
Rekreatif etkinliklere ayrılan günlük süre	484	2,53 (saat)	1,885

Tablo 1’de, katılımcılar 292 kadın ve 192 erkek lise öğrencisinden oluşmaktadır. Ayrıca %45,6’sı anadolu, %24,2’si meslek, %12,6’sı sağlık meslek, %7,6’sı güzel sanatlar ve %6,8’i imam hatip lisesinde öğrenim görmektedir. Katılımcıların %25,8’i 1. sınıf, %33,4’ü 2. sınıf, %28,0’ı 3. sınıf ve %9,6’sı 4. sınıftır. Katılımcıların yaş ortalaması 15,46, aile geliri ortalaması 3.059 TL ve rekreatif etkinliklere günlük ayrılan süre ortalaması 2,53 saatten olarak bulunmuştur.

Tablo 2: Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Yönelik Bağımsız İki Örnek t-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	X	SS	t	sd	p
Bilişsel Süreçler	Erkek	192	1,78	,924	5,268	482	,000
	Kadın	292	2,21	,865			
Somatik Anksiyete	Erkek	192	1,82	,991	5,033	480	,000
	Kadın	292	2,30	1,061			
Endişe	Erkek	192	1,90	1,036	4,605	479	,000
	Kadın	292	2,36	1,102			

Tablo 2’de, öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre, BESKÖ alt boyutları incelendiğinde, bilişsel süreçler, somatik anksiyete ve endişe alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir ($p<.05$). Ortalama değerler incelendiğinde bu anlamlı farklılığın bilişsel süreçler, somatik anksiyete ve endişe alt boyutlarında kadın katılımcıların lehine olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 3: Katılımcıların Yaş Değişkenine Göre BESKÖ Korelasyon Testi Sonuçları

		Yaş	Bilişsel Süreçler	Somatik Anksiyete	Endişe
Yaş	r	1	-,125*	-,077	-,187*
	p		,006	,090	,000
Bilişsel Süreçler	r	-,125*	1	,568*	,614*
	p	,006		,000	,000
Somatik Anksiyete	r	-,077	,568*	1	,573*
	p	,090	,000		,000
Endişe	r	-,187*	,614*	,573*	1
	p	,000	,000	,000	

* $p<.05$

Tablo 3’de, yaş değişkeni ile BESKÖ alt boyutları arasındaki ilişkiyi göstermek için yapılan korelasyon analizi sonucunda; bilişsel süreçler ve endişe alt boyutlarında istatistiksel olarak düşük düzeyde ve negatif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($p<.05$).



Tablo 4: Katılımcıların Aylık Aile Geliri Değişkenine Göre BESKÖ Korelasyon Testi Sonuçları

		Ailenin Aylık Geliri	Bilişsel Süreçler	Somatik Anksiyete	Endişe
Ailenin Aylık Geliri	r	1	-,049	-,009	-,040
	p		,281	,845	,385
Bilişsel Süreçler	r	-,049	1	,568*	,614*
	p	,281		,000	,000
Somatik Anksiyete	r	-,009	,568*	1	,573*
	p	,845	,000		,000
Endişe	r	-,040	,614*	,573*	1
	p	,385	,000	,000	

*p<.05

Tablo 4’de, Aile aylık geliri değişkeni ile BESKÖ alt boyutları arasındaki ilişkiyi göstermek için yapılan korelasyon analizi sonucunda; BESKÖ alt boyutları arasında herhangi bir anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir (p>.05).

Tablo 5: Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Lise Türü Değişkenine Göre BESKÖ ANOVA Testi Sonuçları

	Lise	N	Ortalama (\bar{x})	SS(\pm)	F	p	Anlamlı Fark
Bilişsel Süreçler	Anadolu	228	2,10	0,98	2,71	0,029*	1>5, 2>5
	Meslek	121	2,07	0,85			
	Sağlık Meslek	63	2,00	0,75			
	Güzel Sanatlar	38	2,12	1,03			
	İmam hatip	34	1,56	0,59			
Somatik Anksiyete	Anadolu	228	2,25	1,15	5,18	0,000*	1>5, 2>5, 3>5, 4>5
	Meslek	121	2,01	0,93			
	Sağlık Meslek	63	2,08	0,95			
	Güzel Sanatlar	38	2,26	1,09			
	İmam hatip	34	1,43	0,61			
Endişe	Anadolu	228	2,20	1,11	1,69	0,150	
	Meslek	121	2,20	1,08			
	Sağlık Meslek	63	2,29	1,10			
	Güzel Sanatlar	38	2,21	1,16			
	İmam hatip	34	1,72	0,83			

* $p < .05$, * farkın hangi grup/gruplardan kaynaklandığının belirlendiği TUKEY testi sonuçları

1(Anadolu Lisesi), 2(Meslek Lisesi), 3(Sağlık Meslek Lisesi), 4(Güzel Sanatlar Lisesi), 5(İmam hatip Lisesi)

Tablo 5’de, lise türleri ile BESKÖ bilişsel süreçler ve somatik anksiyete alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p < .05$). BESKÖ bilişsel süreçler alt boyutunda bu anlamlı farklılık anadolu ile imam hatip lisesi arasında ve meslek ile imam hatip lisesi arasında anadolu ve meslek lisesi lehinedir ($p < .05$). BESKÖ somatik anksiyete alt boyutundaki anlamlı farklılık ise anadolu ile imam hatip lisesi arasında, meslek ile imam hatip lisesi arasında, sağlık meslek ile imam hatip lisesi arasında ve güzel sanatlar ile imam hatip lisesi arasında anadolu, meslek, sağlık meslek ve güzel sanatlar lisesi lehine olduğu tespit edilmiştir ($p < .05$). BESKÖ endişe alt boyutunda ise anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p < .05$).



Tablo 6: Katılımcıların Sınıf Düzeyleri Değişkenine Göre BESKÖ ANOVA Testi Sonuçları

	Sınıf	N	Ortalama (\bar{x})	SS(\pm)	F	p	Anlamlı Fark
Bilişsel Süreçler	1	129	2,13	1,01	3,049	0,028*	2>3
	2	167	2,15	0,96			
	3	140	1,86	0,73			
	4	48	1,98	0,88			
Somatik Anksiyete	1	129	2,12	1,09	3,133	0,025*	2>3
	2	167	2,29	1,17			
	3	140	1,92	0,88			
	4	48	2,03	0,93			
Endişe	1	129	2,45	1,18	5,88	0,001*	1>3
	2	167	2,23	1,11			
	3	140	1,92	0,91			
	4	48	2,03	1,11			

* p<.05, * farkın hangi grup/gruplardan kaynaklandığının belirlendiği TUKEY testi sonuçları

Tablo 6’da, sınıf düzeyleri ile BESKÖ bilişsel süreçler, somatik anksiyete ve endişe alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (p<.05). BESKÖ bilişsel süreçler alt boyutunda bu anlamlı farklılık 2 ile 3. sınıf arasında 2. sınıf lehinedir (p<.05). BESKÖ somatik anksiyete alt boyutundaki anlamlı farklılık ise 2 ile 3. sınıf arasında 2. sınıf lehine olduğu tespit edilmiştir (p<.05). BESKÖ endişe alt boyutundaki anlamlı farklılık ise 1 ile 3. sınıf arasında 1. sınıf lehine olduğu tespit edilmiştir (p<.05).

3. Tartışma ve Sonuç

Ortaöğretimdeki öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre, BESKÖ alt boyutları incelendiğinde, bilişsel süreçler, somatik anksiyete ve endişe alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir (p<.05). Değerlere göre anlamlı farklılığın bilişsel süreçler, somatik anksiyete ve endişe alt boyutlarında kadın katılımcıların lehine olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özyürek ve Demiray (2010) yapmış olduğu çalışmada ortaöğretimdeki kadın öğrencilerin sürekli kaygı düzeylerinin, erkek öğrencilerin sürekli kaygı düzeylerine göre daha yüksek düzeyde olduğu ve anlamlı farkın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Günay ve arkadaşlarının (2008), Aydoğan ve Gürsoy (2007), Kaya ve Karaca (2018) ve Uysal ve Selışık (2016) yapmış olduğu çalışmalarda, kadın öğrencilerin sürekli kaygı düzeylerinin erkek öğrencilerin sürekli kaygı düzeylerinden önemli ölçüde yüksek olduğu bulunmuştur. Fakat Altun (2017) çalışmasında BESKÖ alt boyutlarında cinsiyete göre herhangi bir anlamlı fark tespit etmemiştir. Karataş (2012) sürekli kaygı düzeyi ile cinsiyete arasında anlamlı fark tespit etmemiştir. Çalışmamızda da olduğu gibi kadın öğrencilerin kaygı düzeylerinin daha yüksek olması kadınların daha duygusal olmasına bağlı olabileceği gibi, üzerlerinde aile ve toplum baskısının daha yüksek olmasına bağlı olabileceği söylenebilir.

Yaş değişkeni ile BESKÖ alt boyutları arasındaki ilişkiyi göstermek için yapılan korelasyon analizi sonucunda; bilişsel süreçler ve endişe alt boyutlarında istatistiksel olarak düşük düzeyde ve negatif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($p < .05$). Bu sonuca bakıldığında öğrencilerin yaşı arttıkça bilişsel süreç faaliyetleri ve endişeleri azalmaktadır. Özyürek ve Demiray (2010) öğrencilerin sürekli kaygı düzeyinin yaş değişkeninden önemli ölçüde etkilenmediğini fakat öğrencilerin yaşları arttıkça sürekli kaygı puanlarında bir azalma olduğunu belirlemişlerdir. Benzer şekilde Aydoğan ve Gürsoy (2007) ve Kaya ve Karaca (2018) öğrencilerin sürekli kaygı düzeyleri ile yaş değişkeni arasında anlamlı fark tespit etmemiştir. Ergenlik döneminde olan lise öğrencileri yaşlarına göre gelişimsel farklar içinde olabilir ve yaş ilerledikçe ergenliğin ilk dönemlerindeki psikolojik ve ruhsal gelgitler de azalır yani buna bağlı olarak lise öğrencilerinin yaşı arttıkça beden eğitimi dersine yönelik kaygılarının da azalacağı düşünülebilir.

Aile aylık geliri değişkeni ile BESKÖ alt boyutları arasındaki ilişkiyi göstermek için yapılan korelasyon analizi sonucunda; BESKÖ alt boyutları arasında herhangi bir anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir ($p > .05$). Benzer şekilde Çolak (2009) araştırmasında öğrencilerin aile gelir düzeyleri ile sınav kaygısı arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Fakat Gürsoy (2006) yaptığı çalışmada ergenlerin ekonomik düzeyleri ile sürekli kaygıları arasında anlamlı bir farklılığın olduğunu tespit etmiştir. Yine Ehtiyar ve Üngüren (2008) yaptığı çalışmada aile geliri ile kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Beden eğitimi derslerinde herhangi bir maddi üstünlüğün öğrenciler arasında belirgin bir fark yaratmadığı buna bağlı olarak da lise öğrencilerinin maddi gelirlerinin beden eğitimi dersine yönelik kaygı düzeyleri üzerinde etkisi olmadığı söylenebilir.

Lise türleri ile BESKÖ bilişsel süreçler ve somatik anksiyete alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p < .05$). BESKÖ bilişsel süreçler alt boyutunda bu anlamlı farklılık anadolu ile imam hatip lisesi arasında ve meslek ile imam hatip lisesi arasında anadolu ve meslek lisesi lehinedir ($p < .05$). BESKÖ somatik anksiyete alt boyutundaki anlamlı farklılık ise anadolu ile imam hatip lisesi arasında, meslek ile imam hatip lisesi arasında, sağlık meslek ile imam hatip lisesi arasında ve güzel sanatlar ile imam hatip lisesi arasında anadolu, meslek, sağlık meslek ve güzel sanatlar lisesi lehine olduğu tespit edilmiştir ($p < .05$). BESKÖ endişe alt boyutunda ise anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p < .05$). Kurbanoğlu ve Takunyacı (2012) çalışmasında lise öğrencilerinin matematik dersine yönelik kaygılarının okul türlerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir. Kurbanoğlu (2014) öğrencilerin kimya laboratuvarı kaygısı ile lise türü arasında anlamlı farklılık tespit etmiştir. Uysal ve Selışık (2016) lise öğrencilerinin matematik dersine yönelik kaygıları ile lise türü arasında anadolu lisesi lehine anlamlı bir fark tespit etmişlerdir. Araştırmanın sonucunda beden eğitimi dersine yönelik en düşük kaygı düzeyi imam hatip liselerindedir çünkü imam hatip liselerinde beden eğitimi dersinin bir ders saati olmasından dolayı imam hatip liselerindeki öğrencilerin buna bağlı olarak derse verecekleri önemin de azalacağı ön görülebilir.

Sınıf düzeyleri ile BESKÖ bilişsel süreçler, somatik anksiyete ve endişe alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p < .05$). BESKÖ bilişsel süreçler alt boyutunda bu anlamlı farklılık 2. ile 3. sınıf arasında olmakta ve 2. sınıf öğrencilerinin lehinedir ($p < .05$). BESKÖ somatik anksiyete alt boyutundaki anlamlı farklılık ise 2. ile 3. sınıf arasında ve 2. sınıf öğrencilerinin lehine olduğu tespit edilmiştir ($p < .05$). BESKÖ endişe alt boyutundaki anlamlı farklılık ise 1. ile 3. sınıf arasında ve 1. sınıf öğrencilerinin lehine olduğu tespit edilmiştir ($p < .05$). Kurbanoğlu ve Takunyacı (2012) çalışmasında öğrencilerin matematik dersine yönelik kaygı düzeylerinin, sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiğini tespit etmişlerdir ve bu çalışmaya göre lise öğrencilerinin matematik dersine yönelik kaygı puan ortalamalarının, sınıf düzeyi arttıkça düştüğü görülmektedir. Kaya ve Karaca (2018) ve Karataş (2012) araştırmalarında sınıf düzeyi ile sürekli kaygı arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Yenilmez ve Özabacı (2003) matematik kaygıları ile alakalı yapmış olduğu çalışmada da sınıf düzeyine göre anlamlı fark bulunmamıştır. Sınıf düzeyleri arttıkça lise öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik kaygıları azalmaktadır. Bunun sebebi de yaşa bağlı sebeplere benzer olarak geçirdikleri olgunlaşma, birikim ve kazanımların sonucunda kaygılarını yenmeleri olabileceği düşünülmektedir.



Sonuç olarak lise öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik kaygılarında cinsiyet, yaş lise türü ve sınıf düzeyleri arasında anlamlı ilişki ve fark bulunurken, aile geliri ile yapılan karşılaştırmada anlamlı fark bulunmamıştır. Ergenlik döneminde olan lise öğrencileri, buldukları bu süreçte belirli etkenler sebebiyle psikolojik yönden etkilenebilecekleri hassas bir dönemde bulunmaktadır. Ergenlikteki kadın ve erkekler gelişimsel ve psikolojik açıdan birbirinden farklılık göstermektedir ve araştırmamızda olduğu gibi kadın öğrencilerin, erkek öğrencilere göre kaygı düzeyi yüksek bulunmuştur. Ergenlik dönemi süresince yaşlarına göre de gelişimsel farklar taşımaktadırlar ve yaşları ilerledikçe ergenliğin ilk dönemlerindeki olan psikolojik ve ruhsal sürecinde azalacağını söyleyebiliriz. Bu durumda ergenlerin yaşı arttıkça beden eğitimi dersine yönelik kaygıları da azalmaktadır. Çünkü bedensel olarak belirli erişkinliğe ulaşan ve kendine olan güvenini kazanan ileri ergenlik çağındaki öğrenciler ayrıca zamanla derslerde kazandıkları bilgi, birikim ve beceri ile beden eğitimi dersine yönelik daha olumlu bir tutum sergileyip, kaygı düzeyini azaltmış olacaktır. Yine benzer şekilde de sınıf düzeyleri yükseldikçe kaygı durumu azalmaktadır. Bunun nedeni olarak yaşa bağlı duruma benzer olarak geçirdikleri olgunlaşma, birikim ve kazanımların sonucu olabilir. Öğrenim gördükleri lise türleri de beden eğitimi dersine yönelik kaygıları konusunda önemli bir etken içermektedir. Çalışmanın sonucunda ortaöğretim öğrencileri için beden eğitimi fiziksel olduğu gibi psikolojik açıdan da önem oluşturmaktadır. Bu yüzden beden eğitimi ders saatinin artması öğrencilerin kaygı düzeylerini de olumlu yönde etkileyerek eğitim hayatında daha başarılı olacağını söyleyebiliriz.

Kaynakça

- Alisinanoğlu, F., Ulutaş, İ. (2000). *Çocuklarda kaygı ve bunu etkileyen etmenler*. Milli Eğitim, no.145: 15-19.
- Altun, M. (2017). Mucur Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezindeki öğrencilerin beden eğitimi sürekli kaygı durumlarının incelenmesi. *Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi*, 22: 25-32.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., Yıldırım, E. (2007). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Aslan, S., Karaküçük, S. (1997). Devlet yurtlarında kalan bayan öğrencilerin rekreasyonel sorunları. (Ankara örneği). *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(3): 51-71.
- Aydoğan, Y., Gürsoy, F. (2007). Müzik dinleme alışkanlıklarının ve bazı değişkenlerin lise ikinci sınıf öğrencilerinin sürekli kaygı düzeyleri üzerindeki etkilerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1): 59-67.
- Barkoukis, V., Rodafinos, A., Koidou, E. & Tsorbatzoudis, H. (2012). Development of a scale measuring trait anxiety in physical education. *Measurement in Physical Education and Exercise Science*, 16(4): 237-253.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Canbaz, S., Sünter, T., Pekşen, Y. (2015). Samsun Çıraklık Eğitim Merkezi'ne devam eden çırakların durumluk-sürekli kaygı düzeylerinin değerlendirilmesi. *Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi (MSG)*, 6(23): 16-22.
- Çolak, T. (2009). Genel lise son sınıf öğrencilerinin sınav kaygı düzeyleri ve anne-baba tutumları. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17: 57-80.



- Ehtiyar, R., Üngüren, E. (2008). Lise ve üniversitede turizm eğitimi alan öğrencilerin demografik değişkenlerinin umutsuzluk ve kaygı düzeylerine etkilerinin araştırılması. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitimi Fakültesi Dergisi*, 2: 1-21.
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A., Dinç, Y. (2003). *Boş zaman ve rekreasyon yönetimi*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Gedik, A. (2015) *Nöroşirurji hastalarında ameliyat öncesi ve sonrası kaygı düzeyinin belirlenmesi*. Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Günay, O., Öncel, Ü. N., Erdoğan, Ü. (2008). Lise son sınıf öğrencilerinde durumluk ve sürekli anksiyete düzeyini etkileyen faktörler. *Sağlık Bilimleri Dergisi*, 17: 77-85.
- Gürsoy, A. A. (2001) Ameliyat öncesi hastaların kaygı düzeyleri ve kaygıya neden olabilecek etmenlerin belirlenmesi. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 1(1): 23-29.
- Gürsoy, F. (2006). Farklı sosyo ekonomik düzeydeki ergenlerin benlik tasarım düzeyleri ile kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2): 183-190.
- Karasar, N. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Karataş, Z. (2012). Ergenlerin algılanan sosyal destek ve sürekli kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(19), 257-271.
- Kaya, İ. (2013). *Çekim unsurları ile rekreatif alışveriş, tatmin ve yeniden satın alma niyeti arasındaki ilişki*. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Eskişehir.
- Kaya, Z., Karaca, R. (2018). Ergenlerin atılganlık ve sürekli kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1): 1490-1516.
- Koç, M. (2004). Gelişim psikolojisi açısından ergenlik dönemi ve genel özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(17): 231-238.
- Kurbanoglu, N. İ. (2014). Lise öğrencilerinin kimya laboratuvarı kaygı ve kimya dersi tutumlarının cinsiyet ve okul türü değişkenlerine göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 39(171), 199-210.
- Kurbanoglu, N. İ., Takunyacı, M. (2012). Lise öğrencilerinin matematik dersine yönelik kaygı, tutum ve öz-yeterlik inançlarının cinsiyet, okul türü ve sınıf düzeyi açısından incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 9(1): 110-130.
- Marakoğlu, İ., Demirer, S., Özdemir, D., Sezer, H. (2003). Periodontal tedavi öncesi durumluk ve süreklilik kaygı düzeyi. *Cumhuriyet Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Dergisi*, 6(2): 73-79.
- Özönder, H. (1988). *Gençlik çağında hobinin önemi*. S.Ü. 2. Milli Gençlik Kongresi, Konya: S.Ü. Yayınları, No: 44.
- Özusta, H. Ş. (1995). Çocuklar için durumlu-sürekli kaygı envanteri uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 10(34): 32-44.
- Özyürek, A., Demiray, K. (2010). Yurtta ve ailesi yanında kalan ortaöğretim öğrencilerinin kaygı düzeylerinin karşılaştırılması. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 11(2): 247-56.
- Tezcan, M. (1994). Boş zamanların değerlendirilmesi sosyolojisi, Ankara: Atilla Kitabevi.
- Uysal, F., Selışık, A. (2016). Lise öğrencilerinin matematik kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 9(1): 146-164.



- Varol, Y. K. (2014). Beden eğitimi sürekli kaygı ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *International Journal of Human Sciences*, 11(1): 221-235.
- Yaşartürk, F., Bilgin, Ü., & Yaman, M. (2017). Determination of the recreative tendencies of high school and college students (Bartın Province Sample), *The Online Journal of Recreation and Sport*, 6(1): 17-31.
- Yenilmez, K., Özabacı, N. Ş. (2003). Yatılı öğretmen okulu öğrencilerinin matematik ile ilgili tutumları ve matematik kaygı düzeyleri arasındaki ilişki üzerine bir araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(14): 132-146.